

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

Stichting KleurrijkWonen

5.1.2e

Postbus 544
4000 AM TIEL

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
5.1.2e@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Kenmerk
FF/75C/2016/0024.toek.kn

Bijlagen
4

Datum 27 juli 2016
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte 5.1.2e

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 januari 2016 en de aanvullingen hierop van 28 januari 2016, 23 maart 2016, 6 juli 2016 en 12 juli 2016, geregistreerd onder aanvraagnummer 5190016723334, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Ik verleen u ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis; alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Onderhoud woningen KleurrijkWonen', gelegen in de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal en Tiel. Het project betreft het uitvoeren van energetische werkzaamheden en regulier onderhoud aan 1.200 woningen. De werkzaamheden bestaan uit het isoleren van spouwmuren, het aanbrengen van dakisolatie, het vervangen van kozijnen en het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De gierzwaluw en de huismus zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrictlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Instandhouding van de soorten gehele plangebied

Alternatieve verblijfplaatsen voor de soorten

Er wordt direct voorzien in permanente alternatieve verblijfplaatsen voor wat betreft de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus. Het realiseren van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van vleermuiskasten en nestkasten is niet mogelijk, omdat de huidige bewoners daar niet mee akkoord gaan en de kasten door de bewoners verwijderd zullen worden.

Instandhouding van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. In de woningen zijn in totaal 20 zomerverblijfplaatsen, 74 paarverblijfplaatsen en zeven kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, één kraamverblijfplaats van de laatvlieger en acht paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis vastgesteld (zie tabel 1 voor een overzicht van de verblijfplaatsen per deelgebied). Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Tabel 1: Overzicht verblijfplaatsen vleermuizen per deelgebied

	Gewone dwergvleermuis			Laatvlieger	Ruige dwergvleermuis
	KV	PV	ZV	KV	PV
	buiten verzoek				
Culemborg	2	17	6		
	buiten verzoek				

KV= Kraamverblijfplaats
PV= Paarverblijfplaats
ZV= Zomerverblijfplaats

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 57 tot en met 66 en op de pagina's 105 tot en met 107 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Broedvogel en vleermuizenonderzoek aan woningen van KleurrijkWonen 2015' van januari 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 23 maart 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. U dient aanvullend rekening te houden met de geldende gewenningsperiode voor de alternatieve verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Daarnaast dient u voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats minimaal vier alternatieve verblijfplaatsen binnen een afstand van 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen te realiseren. Het gebruik van de alternatieve verblijfplaatsen voor wat betreft de laatvlieger dient u te monitoren. Ter aanscherping heb ik hiervoor in de ontheffing aanvullende voorschriften opgenomen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Door de werkzaamheden gaan 20 zomerverblijfplaatsen, 74 paarverblijfplaatsen en zeven kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, één kraamverblijfplaats van de laatvlieger en acht paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Er worden geschikte alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van inmetsekkasten. Echter, in de deelgebieden **buiten verzoek** Culemborg **buiten verzoek** en **buiten verzoek** wordt mogelijk niet voldaan aan de geldende gewenningstijd. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis hebben hierdoor mogelijk onvoldoende tijd om de alternatieven te vinden en in gebruik te nemen. Tevens worden in de deelgebieden Culemborg, **buiten verzoek** onvoldoende alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd **buiten verzoek**

buiten verzoek

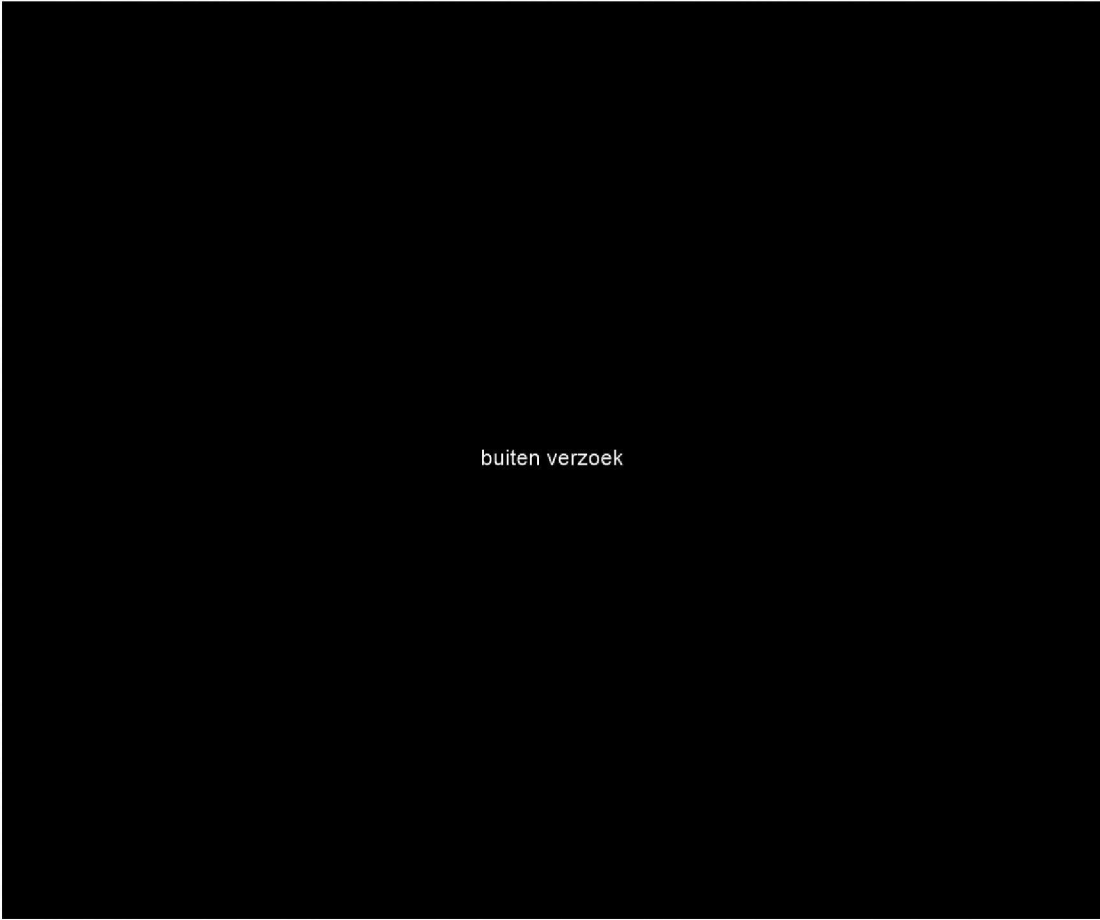
Tijdens het natuurwaardenonderzoek is in de wijken op de locaties waar de werkzaamheden worden uitgevoerd een netwerk aan verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, en in mindere mate van de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis aangetroffen. Monitoring zal moeten uitwijzen of de alternatieven functioneel blijken ter mitigatie van de aangetroffen kraamverblijfplaats van de laatvlieger. Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats dient u minimaal vier alternatieve verblijfplaatsen te realiseren.

Door rekening te houden met de geldende gewenningstijd is het aannemelijk dat de alternatieve verblijfplaatsen worden gevonden en in gebruik worden genomen door de aanwezige exemplaren van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis. Doordat er voldoende geschikte permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd op alle kopse kanten van de woningen is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

buiten verzoek

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

buiten verzoek

buiten verzoek

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

De belangen 'de bescherming van flora en fauna' en 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' zijn niet van toepassing op uw project. U geeft aan dat veel soorten baat kunnen hebben van het isoleren van woningen, mits dit op grote schaal wordt toegepast. Echter, het project heeft niet als doel het leefgebied voor flora en fauna te verbeteren. Daarnaast geeft u aan dat het project door het isoleren van woningen bijdraagt aan een verbeterd wooncomfort binnenshuis, wat een positief effect heeft op de volksgezondheid. Dit heeft u echter onvoldoende onderbouwd. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrictlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrictlijn. De aanvraag is daarom voor wat betreft de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Vogelrichtlijn.

De belangen genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder e en j, van het Vrijstellingsbesluit kunnen in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

KleurrijkWonen heeft zich aan het Koepelconvenant Energiebesparing gebouwde omgeving en het Convenant Energiebesparing Huursector geconformeerd. In het Convenant Energiebesparing Huursector is opgenomen dat het energieverbruik van bestaande corporatiewoningen in de periode van 2008 tot en met 2020 moet afnemen met 33 procent. In het Koepelconvenant Energiebesparing gebouwde omgeving is opgenomen dat convenantspartijen zich inzetten voor de vermindering van het gebouw gebonden energieverbruik, waarbij wordt gestreefd naar een afname van 617 petajoules in 2008 naar 507 petajoules in 2020. Door het uitvoeren van energetische werkzaamheden aan bestaande woningen zoals het isoleren van spouwmuren en het aanbrengen van dakisolatie wordt een reductie van het gebruik aan fossiele brandstoffen en de uitstoot van CO2 beoogd. Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan de opgaven uit de Energieconvenanten. Gelet op het voorgaande én de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor wat betreft de gierzwaluw en de huismus voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de gierzwaluw en de huismus is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populaties van de gierzwaluw en de huismus.

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege de renovatie van bestaande woningen. De woningen voldoen niet meer aan de huidige eisen, waardoor er veel energieverlies optreedt. Door het niet uitvoeren van de werkzaamheden raken de woningen in verder verval en wordt de energiekwaliteit van de woningen niet verbeterd en de doelstellingen uit de energieconvenanten niet behaald. Door de werkzaamheden worden de woningen kwalitatief bestendig voor de komende jaren en worden ze tevens energiezuiniger om zo te voldoen aan de prestatieafspraken die de woningcorporaties en de beleggers hebben gemaakt met de overheid. Het realiseren van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van vleermuiskasten en nestkasten is niet mogelijk, omdat de huidige bewoners daar niet mee akkoord gaan en de kasten door de bewoners verwijderd zullen worden. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus zoveel mogelijk voorkomen.

Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

5.1.2e

5.1.2e

De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
27 juli 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016723334

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van de 5.1.26 op 12 januari 2016, namens Stichting KleurrijkWonen en de aanvullingen hierop van 28 januari 2016, 23 maart 2016, 6 juli 2016 en 12 juli 2016

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Stichting KleurrijkWonen (hierna: ontheffinghouder)
Adres: Lutternveldweg 6
Postcode en woonplaats: 4005 LD TIEL

Ontheffing **5190016723334** voor het tijdvak van: 27 juli 2016 tot en met 31 januari 2021

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*); alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Onderhoud woningen KleurrijkWonen', gelegen aan de Irenelaan, Sportveldstraat, Nieuwstraat en Slotstraat in de gemeente Buren, Achter de Poort en Voorkoop in de gemeente Culemborg, Centrum-Oost, Peppelbos e.o. en Geldermalsen-Tricht in de gemeente Geldermalsen, West-I en West-II in de gemeente Leerdam, Van Boetzelaerstraat e.o. en Campen in de gemeente Lingewaal en aan de Burgemeesterwijk, Burgemeester van Weelderstraat, Tielervwaardlaan e.o., Hazelaarplein, Wilglaan, Anna Hendrixlaan e.o., Kwelkade, Sint Walburgstraat, Tweede Achterstraat en de Peppellaan in de gemeente Tiel, één en ander zoals is weergegeven in bijlage 1² en zoals beschreven op de pagina's 7 en 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Broedvogel- en vleermuisonderzoek aan woningen van kleurrijkwonen 2015' van januari 2016.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevreiding tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

² Met uitzondering van de woningen aan de H.P. Vermeulenstraat 45, 47, 51 en 53. Zie de aanvulling op de aanvraag van 12 juli 2016. **5190016723334**

3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichhouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

Algemeen

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 57 tot en met 66 en op de pagina's 105 tot en met 107 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Broedvogel en vleermuizenonderzoek aan woningen van KleurrijkWonen 2015' van januari 2016 (bijlage 2 bij dit besluit) en zoals beschreven in de aanvullingen op de aanvraag van 23 maart 2016 (bijlage 3 bij dit besluit) en van 6 juli 2016 (bijlage 4 bij dit besluit).

Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis

8. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare paarperiode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis en de kwetsbare kraamperiode van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. De perioden lopen respectievelijk globaal van half augustus tot en met half oktober en van half mei tot en met half juli. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige³ op het gebied van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis.
9. In de deelgebieden Culemborg, Leerdam, Heukelum en Tiel dient u voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats voor wat betreft de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis minimaal vier alternatieve verblijfplaatsen te realiseren.
10. U dient de alternatieve verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats te plaatsen en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

³ Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5190016723334

11. In de deelgebieden **buiten verzoek** Culemborg, **buiten verzoek** dient u rekening te houden met de gewenningsperiode voor de alternatieve verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. De tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen kent drie maanden gewenningstijd in de actieve periode van vleermuizen en paarverblijfplaatsen kent zes maanden gewenningstijd voorafgaand aan de paarperiode voor wat betreft de gewone dwergvleermuis. De tijdelijke vervanging van verblijfplaatsen voor wat betreft de ruige dwergvleermuis kent één maand gewenningstijd in de actieve periode van vleermuizen.
12. U dient, gedurende de periode van de ontheffing, eenmaal per jaar in november een monitoringsrapportage aan te leveren bij het bevoegd gezag betreffende de alternatieve kraamverblijfplaatsen voor wat betreft de laatvlieger. Deze rapportage dient in te gaan op de effectiviteit van de alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de laatvlieger in relatie tot de stand van de werkzaamheden in het plangebied. Indien blijkt dat de alternatieve kraamverblijfplaatsen niet voldoende functioneel zijn kunnen aanvullende maatregelen door het bevoegd gezag worden opgelegd.

buiten verzoek

Overige voorschriften

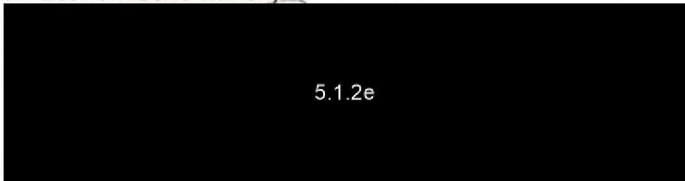
14. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
17. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

18. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Den Haag, 27 juli 2016

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze

5.1.2e

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

5190016723334

7 Mitigerende maatregelen

De doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen van een dergelijke ontheffing bij het Ministerie van Economische Zaken ligt. Onderstaand zijn de voor het onderhavige project relevante (verbods-)artikelen genoemd. Daarbij is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen en uitsluiten van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

7.1 Algemene maatregelen

In de Flora- en faunawet is in Artikel 2 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat een ieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde tijdens het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht deze te typen vallen als zijnde ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er strikt beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook bij de woningen van complex 202019 te Heukelum en complex 300300 te Tiel de algemene zorgverplichting in acht genomen dient te worden.

Ter illustratie een voorbeeld van een goede invulling van de zorgverplichting:

- bij een van de woningen waar de werkzaamheden aan het dak worden gestart, blijken bij de schoorstenen kauwtjes te broeden → de werkzaamheden worden uitgesteld en er wordt een ter zake kundige ecooloog betrokken bij de beoordeling van de effecten van de werkzaamheden; indien volgens de ecooloog geen negatieve effecten te

verwachten zijn (d.w.z. dat er naar verwachting geen verstoring optreedt) kunnen de werkzaamheden aan het dak worden aangevangen, indien wel negatieve effecten te verwachten zijn (d.w.z. dat verstoring optreedt en er bijvoorbeeld een gereede kans is dat het nest met eieren of met jongen door de ouders in de steek gelaten wordt) worden de werkzaamheden aan het betreffende dak pas aangevangen wanneer de ecooloog daar zijn toestemming voor heeft verleend (d.w.z. wanneer er geen negatieve effecten optreden voor het aanwezige broedgeval, hoogst waarschijnlijk is dat op het moment dat de jongen het nest hebben verlaten en het nest niet meer in gebruik is).

Indien (strikt beschermde) soorten bij de woningen zijn aangetroffen dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven en voor alle complexen gelijk. Zij worden daarom niet nogmaals benoemd bij de specifieke maatregelen die per plaats en per complex beschreven zijn.

- De werkzaamheden, dienen door een ter zake deskundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (Artikel 2 van de Flora- en faunawet). In Bijlage X is beschreven wat door het Ministerie van Economische Zaken verstaan wordt onder een ter zake kundige.
- Er moet per uitvoeringsproject een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen, worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden

voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake deskundige ecooloog.

- Voor alle werkzaamheden bij de woningen geldt dat broedvogels in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen rondom de woningen tot broeden kunnen komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode.
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd.
- Wanneer er geen vogels nestelen, kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn, dient, in overleg met de ter zake deskundige ecooloog, een andere periode voor de werkzaamheden vastgesteld te worden.
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in de broed- en nestperiode.
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren.
- Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van de woningen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen, wanneer dit nodig is (bijvoorbeeld als een grote haag de woning van de weg scheidt en de steiger juist daar geplaatst moet worden).

7.2 Voorkomen van doding of verwonding

In Artikel 9 van de Flora- en faunawet staat beschreven dat het verboden is om beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Het uitvoeren van werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen waarbij aanwezige dieren verwond of zelfs gedood kunnen worden, houdt een overtreding van Artikel 9 van de Flora- en faunawet in. Het overtreden van de wet is niet toegestaan. De aanwezige (strikt beschermde) soorten kunnen mogelijk verwond en/of gedood worden. Het is daarom noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om dit zo veel als mogelijk te voorkomen en uit te sluiten. Dit wordt volgens een vast stramien uitgevoerd, welk onderstaand toegelicht is.

Vleermuizen

- De woningen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn, worden voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps'.
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst schadelijke periode van vleermuizen, dus buiten winterrust en kraamperiode.
- De kraamperiode van gewone dwergvleermuis loopt globaal van 15 mei t/m 15 juli.
- De kraamperiode van laatvlieger loopt globaal van 1 mei t/m 31 juli.
- De winterrustperiode van vleermuizen loopt globaal van 15 november tot 15 maart.
- Het afplakken van de verblijfplaatsen wordt enkel uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten hoger zijn dan 10 °C.
- Er wordt door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd of de woningen, na het plaatsen van de 'exclusion flaps' nog in gebruik zijn door vleermuizen. In Bijlage X is beschreven wat 'exclusion flaps' zijn.

buiten verzoek

Werkzaamheden aan woningen bedragen vaak één tot een aantal weken per huizenblok. Dakwerkzaamheden worden vaak zelfs in één dag per woning afgerond. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op korte termijn*, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen van effecten voorafgaande en tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden. Om

het verwonden en doden van aanwezige vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen uit te sluiten en/of zo veel als mogelijk te voorkomen dienen dus mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze mitigerende maatregelen zijn per plaats en per complex beschreven in paragraaf 7.4 t/m 7.11.

7.3 Aanbieden van alternatieven

In Artikel 11 van de Flora- en faunawet is beschreven dat het verboden is om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Het uitvoeren van werkzaamheden waarbij vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen of jaar- rond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen verloren gaan, houdt een overtreding van **6.1.2e** artikel 11 van de Flora- en faunawet in. De aanwezige vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen, alsook de aanwezige jaarrond beschermde nesten van huismussen of gierzwaluwen worden door de voorgenomen werkzaamheden verstoord. De functionaliteit zal, indien geen maatregelen genomen worden, verloren gaan. Het is daarom noodzakelijk om dit verlies van verblijfplaatsen en nestplaatsen te mitigeren. Dit wordt volgens een vast stramien uitgevoerd, welk onderstaand toegelicht is.

Vleermuizen

- Bij de gewone dwergvleermuis worden met een factor 4 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd, die dezelfde functie kunnen vervullen als de zomerkraam- en paarverblijfplaats die verloren gaat.
- Indien het gaat om het aanbieden van een geschikt alternatief voor een verblijfplaats met als functie kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen zal gebruik gemaakt worden van een grotere inbouwkast of geschakelde inbouwkasten.
- Bij de ruige dwergvleermuis zullen met een factor 4 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd worden die dezelfde functie kunnen vervullen als de verblijfplaats die verloren gaat.
- Voor de kraamverblijfplaatsen van laatvlieger is het noodzakelijk om maatwerk te leveren; er zullen 2 grote geschikte alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangeboden in de directe omgeving van de oorspronkelijke kraamverblijfplaats, bij voorkeur op dezelfde locatie op de kopgevel.

buiten verzoek

Het mitigeren van verblijfplaatsen en nestplaatsen is van belang en noodzakelijk om te zorgen dat de functionaliteit van de woningen in de huidige situatie niet verminderd ten opzichte van de nieuwe situatie. Er wordt zo een netwerk aan verblijfplaatsen die geschikt zijn voor de betreffende functie gehandhaafd. Het type en de precieze locatie ervan in de woningen wordt nader overeengestemd met een ter zake deskundige ecooloog.

De vervangende verblijfplaatsen worden bij voorkeur zo dicht mogelijk, maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst en altijd binnen het leefgebied van de groep. Het zal altijd gaan om inbouwkasten of andere permanente (duurzame) alternatieven. In Bijlage X zijn er voorbeelden gegeven van wat verstaan wordt onder geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Alternatieve verblijfplaatsen moeten ruim voorafgaande aan de werkzaamheden worden aangeboden, soms zelfs tot een jaar voorafgaande aan de start van de ingrepen. Er wordt steeds rekening gehouden met de in de soortenstandaard genoemde gewenningsperiode.

De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op lange termijn*, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen van negatieve effecten na gevolg van de voorgenomen werkzaamheden aan de woningen, waarbij verblijfplaatsen en/of nestplaatsen verstoord worden. Deze mitigerende maatregelen zijn per plaats en per complex, volgens bovenstaand genoemd stramien, beschreven in paragraaf 7.4 t/m 7.11.

buiten verzoek

buiten verzoek

7.5 Mitigatie Culemborg

7.5.1 Complex 100060

- De mitigerende maatregelen moeten voorafgaande aan de werkzaamheden en ingrepen aan de woningen in een (plan-specifiek) ecologisch werkprotocol worden vastgelegd, zie 7.1.
- Het verwonden en/of doden van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen dient voorkomen te worden, zie 7.2.
- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen of gierzwaluwen wordt gewerkt onder begeleiding van een ter zake deskundige, zie 7.2.
- Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt. Daarnaast zal er in de broedperiode van gierzwaluwen, van 15 april t/m 15 augustus, niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt worden, zie 7.2.
- Er moeten 8 alternatieve zomerverblijfplaatsen en 44 alternatieve paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 16 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 5 alternatieve nestplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden, zie 7.3.

7.5.2 Complex 100100

- De mitigerende maatregelen moeten voorafgaande aan de werkzaamheden en ingrepen aan de woningen in een (plan-specifiek) ecologisch werkprotocol worden vastgelegd, zie 7.1.
- Het verwonden en/of doden van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen dient voorkomen te worden, zie 7.2.
- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen of gierzwaluwen wordt gewerkt

onder begeleiding van een ter zake deskundige, zie 7.2.

- Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt. Daarnaast zal er in de broedperiode van gierzwaluwen, van 15 april t/m 15 augustus, niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt worden, zie 7.2.
- Er moeten 4 alternatieve zomerverblijfplaatsen en 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 8 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 15 alternatieve nestplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden, zie 7.3.

7.5.3 Complex 100150

- De mitigerende maatregelen moeten voorafgaande aan de werkzaamheden en ingrepen aan de woningen in een (plan-specifiek) ecologisch werkprotocol worden vastgelegd, zie 7.1.
- Het verwonden en/of doden van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen dient voorkomen te worden, zie 7.2.
- Er wordt niet gewerkt aan de woningen in de periode van 15 mei t/m 15 juli, in verband met de aanwezige kraamkolonies van gewone dwergvleermuizen in het complex 100150, zie 7.2.
- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen of gierzwaluwen wordt gewerkt onder begeleiding van een ter zake deskundige, zie 7.2.
- Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt. Daarnaast zal er in de broedperiode van gierzwaluwen, van 15 april t/m 15 augustus, niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt worden, zie 7.2.
- Er moeten 4 alternatieve kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden. Het gaat om maatwerk. Voorbeelden zijn weergegeven in Bijlage X, zie 7.3.
- Er moeten 2 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 5 alternatieve nestplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden, zie 7.3.

7.5.4 Complex 100400

- De mitigerende maatregelen moeten voorafgaande aan de werkzaamheden en ingrepen aan de woningen in een (plan-specifiek) ecologisch werkprotocol worden vastgelegd, zie 7.1.

- Het verwonden en/of doden van vleermuizen en huismussen dient voorkomen te worden, zie 7.2.
- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen wordt gewerkt onder begeleiding van een ter zake deskundige. Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt, zie 7.2.
- Er moeten 8 alternatieve zomerverblijfplaatsen en 16 alternatieve paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 10 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden, zie 7.3.

7.5.5 Complex 100410

- De mitigerende maatregelen moeten voorafgaande aan de werkzaamheden en ingrepen aan de woningen in een (plan-specifiek) ecologisch werkprotocol worden vastgelegd, zie 7.1.
- Het verwonden en/of doden van vleermuizen en huismussen dient voorkomen te worden, zie 7.2.
- Bij de woningen met jaarrond beschermde nesten van huismussen wordt gewerkt onder begeleiding van een ter zake deskundige. Indien broedgevallen van huismussen aanwezig zijn, wordt niet aan (het dak van) de betreffende woning en/of blok gewerkt, zie 7.2.
- Er moeten 4 alternatieve zomerverblijfplaatsen en 4 alternatieve paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen worden aangeboden, zie 7.3.
- Er moeten 4 alternatieve nestplaatsen voor huismussen worden aangeboden, zie 7.3.

buiten verzoek

Deze pagina's zijn reeds openbaar of niet openbaar. Voor de reden verwijzen wij u naar het woo-besluit en de inventarislijst.

20 - 24

buiten verzoek

Datum: 23-3-2015

Betreft: Aanvullende vragen aanvraag KleurrijkWonen

Beste 5.1.2e

Hieronder treft je de antwoorden aan op de door RVO gestelde aanvullende vragen met betrekking tot het voor KleurrijkWonen uitgevoerde onderzoek. Allereerst wordt je 'Algemene opmerking' beantwoord. Ons antwoord is steeds cursief en gearceerd weergegeven.

Algemene opmerking

Bovengenoemde vragen zijn waarschijnlijk ook van toepassing op de andere deelgebieden/complexen in deze aanvraag. Het is aan te bevelen om de aanvraag te gaan opknippen per deelgebied en rekening te houden met de planning van de voorgenomen werkwijze en de ecologische afwegingen daar op afstemmen.

Ik kan me voorstellen dat een aanvraag zoals wij die ingediend hebben (een dikke 100 pagina's) wat moeilijk te behappen is. Over de wijze van indienen hebben we vaker met RVO en eerder DR mailcontact gehad zonder dat er een duidelijk antwoord kwam. Op 12 oktober 2015 hebben we met 5.1.2e in Utrecht overlegd over onder andere de wijze van indienen. Bij dat overleg waren verder aanwezig 5.1.2e als vertegenwoordiger van KleurrijkWonen, 5.1.2e en 5.1.2e vanuit Bureau Viridis. We hebben meerdere opties voorgelegd: per gemeente, per dorp, per complex. Uiteindelijk is in overleg besloten om de aanvraag in zijn geheel in te dienen. Dit betekent natuurlijk wel dat bijvoorbeeld de exacte locatie van zomerverblijven of kraamverblijven niet steeds heel gedetailleerd beschreven kan worden. Dan zou het activiteitenplan wel heel erg dik en onleesbaar worden. Maar alle aantallen, soorten en locaties en huisnummers van verblijven, ook in de directe omgeving van de onderzochte woningen, zijn van de bijgevoegde zeer gedetailleerde kaarten af te lezen (Bijlage II tot en met IX).

We staan natuurlijk altijd open om nader te overleggen over op welke wijze de aanvraag ingediend te worden.

Omdat de werkzaamheden vooral bestaan uit groot onderhoud, renovatie en isolerende maatregelen kunnen we de mitigerende maatregelen, zoals u kunt lezen, zeer dicht bij de oorspronkelijke verblijfplaats toepassen. Bij aanwezigheid van huismus, ook al is het maar één nest, wordt het gehele woningblok voorzien van vogelvides. Bij aanwezigheid van zomerverblijven of paarverblijven van vleermuizen, ook al is het maar één verblijfplaats, worden standaard aan de kopse kanten van alle woningblokken in de straat gekoppelde vleermuiskasten ingezet.

Alle mitigatie betreft permanente mitigatie. Het ophangen van vleermuiskasten wordt niet gedaan omdat bewoners daar soms niet blij mee zijn en de kasten weer snel verwijderen.

Bij aanwezigheid van kraankolonies proberen we altijd de huidige locatie te behouden. Is dat niet mogelijk, dan wordt maatwerk geleverd. Zeker bij groot onderhoud en renovatie kunnen we de 'oude' locatie goed nabouwen bij de werkzaamheden, waardoor de acceptatie door de vleermuizen zeer makkelijk wordt.

Omdat Bureau Viridis zelf bij een groot aantal projecten de ecologische begeleiding verzorgt, de uitvoering van de werkzaamheden veelal door dezelfde aannemers gebeurt en wij veel overleg hebben met die aannemers is het aanbrengen van de mitigatie op de juiste manier gewaarborgd. De aannemers waar we mee samenwerken voeren standaard al mitigerende maatregelen uit. Zo worden boeiplanken altijd zodanig aangebracht dat ze door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt kunnen worden, ook als er geen vleermuizen zijn. (De boeiplanken worden

met een ruimte van circa 5 cm tot de muur aangebracht en van onderen met een lat afgesloten. Per twee meter lengt is die lat 10 cm onderbroken, waardoor de vleermuizen achter de boeiplank kunnen komen. Dit zijn perfecte zomer- en paarverblijfplaatsen.

buiten verzoek

Deze pagina's zijn reeds openbaar of niet openbaar. Voor de reden verwijzen wij u naar het woo-besluit en de inventarislijst.

27 - 35

buiten verzoek